

Pohjoiseen

Pitkään talvella suunnittelu ja pitkään kesällä odotettu lomareissu alkoi heinäkuun loppupuolella. Pihalintujen pesinnät ja kasvien hoito olivat mallillaan ja reissu pohjoiseen saattoi alkaa. Naapuri tyhjentää postit laatikosta, luvatut sateet kastelevat kasvimaan ja piha jää asutun näköiseksi. Kokemuksesta tiedämme, että säätiedotukset pohjoisesta kannattaa lukea tarkkaan, ja kun viimeinkin oli luvassa oikein hyvää säätä, päätimme lähteä Pohjois-Norjaan saakka. Kahden pysähdyksen (yöpymisen) taktiikalla.

Suuntana oli perinteisesti Kilpisjärvi ja Lyngen. Sitten Alta, Havøysund, Lakselv ja paluu Karigasniemen kautta. Lyhensimme tällä kertaa päivittäisiä ajomatkoja ja ensimmäisen yöpymisen paikka oli jo Limingalla.

Puhkiavanperän (reissuparkki) lintutornilla ei oltu juurikaan käyty. Pitkät perunapellot kukkivat valkoisenaan. Polttopuita oli runsaasti liiterissä ja jopa miehen korkuinen ruovikko oli vallannut pitkospuut. Ruokoja sai kääntää sivuun päästäkseen eteenpäin. Polun varrelta löytyi harvinaisia ja ah, niin makeita mesikoita. Kumartelimme ja keräilimme niitä toisillemme. Lintutornilta näimme sitten merilintuja, mm. merihanhia ja merikotkan. Noita suurimpia lintuja, sillä kaukoputkea en viitsinyt raahata tornille. Meri oli karannut kauemmaksi. Toisaalta Limingan pelloilta löytyi myös odotettu ”vuodari”, mustavaris. Kymmeniä.

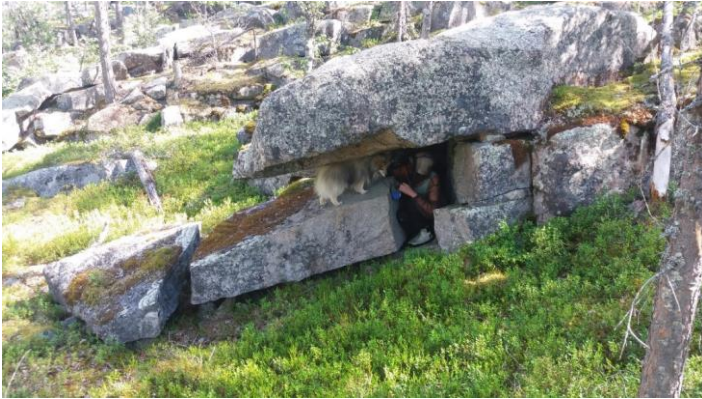
Matkalla taukoilimme Retkipaikka.fi sivustolla mainitulla Everstin piiloluolalla Pellossa. Löysimme paikan ja kun ryntäytin autoa kierroksilla ylös sinne vievää jyrkkää sorakinkamaa, huomasin liian myöhään tiessä syvän kolon. Auto meni onneksi yli, mutta takajouset pohjaan pamauttaen. Seurasin sitten ainakin sata kilometriä kampsiko auto ja kuuluiko takaa kolinaa. Mutta ihan turhaan. Mitään ei ollut rikkoutunut.

Luolaa ei löytynyt noustessamme vaaran näköalapaikalle. Hyvä on ollut piilopaikka.

Tuollainen parin kilometrin pituinen ja suuren korkeuseron omaava luontopolku teki oikein hyvää pakaralihaksille istumisen jälkeen.

Paluumatkalla alamäessä sydän oli pakahtua rasituksesta, joten luolan etsiminen jäi.

Vain tällainen pienehkö lohkareluola löytyi. Ehkä kukaan ei arvannut etsiä everstiä näin pienen kiven alta. Sepe-koira kannatteli lohkarettä ja varmisti Rouvan turvallisuuden.

Toisen päivän muututtua hiljalleen ajellen illaksi, löysimme itsemme Kuttaselta uimasta.

Paikalliset asukkaat, mäkäräiset, häätivät meidät kuitenkin pois. Muuta haittaa niistä ei juurikaan ollut. Aamuvirkkujen oli aika mennä petiin.

Mutta Sepe toi tullessaan sisälle kymmeniä mäkäräisiä vatsaturkissaan. Koiran harjaus ja ötököiden listiminen ikkunaan auttoivat.

Kolmannen päivän aloitimme taas aikaisin ja ensi havainto oli, että viimeinkin tielaitoksen P-alueilla oli roskasäiliöitä ohikulkijoille. Tästä kovasti plussaa pohjoiseen. Kalliita Moluk-jätesäiliöitä ei ole ilmeisesti kannattanut poistaa suurien poistokustannuksien vuoksi. Levikkeillä oli selvästi vähemmän roskaista kuin etelämpänä.

Päivällä saavuimme Kilpisjärvelle. Tankkasimme kulkineen kaikin puolin ja peseydyimme. Päiväkäynti hotelli Tundrean Caravan-alueella maksoi 10 euroa ja suihkut toimivat kolikoilla. Niitä meillä olikin runsaasti, sillä olin säästänyt niitä koko talven juuri tällaisiin tarpeisiin. Mutta emme raskineet käyttää kolikoita vaan suihkuteltiin kulkimessa. Hiuksia pestessään Rouva huusi, ettei lämmintä vettä tule. Neuvojin vähän tekniikassa ja kävin väentämässä vaakatasossa olevaa yksiotehanaa kuumemmalle.

Mutta, olin talven aikana unohtanut, että hana toimii väärinpäin ja niin rouva sai ihan kylmän suihkun. Onneksi päivä oli lämmin ja kohta asialle naurettiin. Varsinkin kun ”lämmintä” vettä riitti minullekin. Sitten täytimme vesisäiliön tuoreella ja hyvälaatuisella, pidempään säilyvällä desinfioidulla vedellä oman porakaivovetemme jatkoksi.

Norjaan

Suomen puolella emme pysähdelleet enää, vaan ajoimme suoraan Norjaan. Saanatturille oli liian pitkä ja korkea matka.

Tie meni parikymmentä kilometriä naapurimaan puolella komean kosken yli. Kuvassa komein kolmesta peräkkäisestä putouksesta

Skibottenin eteläpuolella Lyngen vuonon rannalla oli seuraava kohde, jossa lintumatalikkona mainittu. Lietteen ja ravinteikkaan pohjan ja kasvillisuuden sijaan matalikko oli joen tuoman hiekan peittämä. Keskipäivällä lintuja oli vähänlaisesti. Mutta variksenmarjavarvikon peittämä maa oli upean tasaista kuin hoidettu karheikko Golf-kentällä. Rantatörmällä oli pehmoista istua ja nautiskella kahvia, rauhoittua pitkän ajomatkan jälkeen. Vihdoinkin. Ellei sitten istunut maanpintaisen katajan oksalla. Täällä rannalla oli lämpöistä, aurinkoista ja lähes tuuletonta. Niin kuin Jäämerellä kuuluu ollakin.

Siirryimme kohta kylän satamaan, jonka vierellä on enemmän matalikkoa ja josta näimme edellisellä kerralla valaita. Niitä ei näkynyt tällä kertaa, mutta siniturkoosi vesi ilahdutti, haahkapoikue lepäili rannalla ja pikkuinen jäätikkö oli edelleen paikoillaan vuonon toisella puolella ja ihailtavissa kiikarilla ja kaukoputkella. Lumi oli sulanut sen päältä ja lohkarainen jäätikkö näkyi. Tuuli oli hiljainen, lämpötila korkea ja fiilis mieletön, kuten nykyisin kuuluu sanoa. Istuimme siis siellä.

Päivän mittaan ajelimme Lyngen vuonon rantatietä ja Lyngenin Alpeiksi kutsuttua vuoristoa katsellen, pysähdellen ja valokuvat, vuonon suulle Spåkenesiin, hyvälle lintupaikalle.

Siellä oli sopivasti laskuvesi pitkällä ja pohjaa oli paljastunut suuret alueet. Kaukoputki pystyy, retkituoli paikalle ja kiikarit käteen. Ja kahvia termospulloon.

Lintujen ja nisäkkäiden bongaus alkoi. Kahlaajien komeimpia olivat mielestäni pitkäjalkaisimmat harmaahaikarat, punakuirit ja punajalkaviklot sekä pingviinimäisen kookkaat ristosorsan pojat. Aurinko helli ja polunvarren kypsyvät hillat, joita piti napata paikallisilta salaa. Viimein kauempaa löytyi sukkelia pyöriäisiä, jotka pyörähtivät nopeasti pinnalla haukkaamassa happea. Niiden päiden huomaaminen oli lähes mahdotonta, sillä kun valaan havaitsi ja käänsi kiikarin tarkemmin kohdalle, enää vain selkävä vilahti syvyyteen. Sattuva nimi tuo pyöriäinen.

Etäällä kalasteli ja lensi kaukana siintävän lintupahdan asukkeja; riskilöitä, kiisloja ja lunneja. Niiden tunnistamiseen tarvittiin Rouvan silmät ja kiikarit sekä kaukoputken 60 x (tutiseva) suurennos. Mitään harvinaisempia ulappa-lintuja ei havaittu.

Yövyimme paikalla ja aamuisen tähystyksen palkitsi vesikivellä köllöttelevä suurikokoinen harmaahylje eli halli. Se haukotteli yön jäljiltä suu aivan auki näyttäen valtavan tulipunaisen kidan. Se näytti tehokkaalta elimeltä kalastukseen. Peto se on.

Jatkoimme kuitenkin rannikkoa eteenpäin ja pistäydyimme Storsletin luontotalossa ja kuinka ollakaan, paljastui että olimme ohittaneet jo eilen yhden suunnitellun kohteen, Birtavarren kanjonin ja sen ylittävän alumiinisen kävelysillan. Kuulemani mukaan helikopterilla paikalleen viety. Olisihan se ollut tosi jännää seisoa sillalla jalat tutisten ja katsoa alas 150 metrin syvyyseen kanjoniin. Sillalla, missä itsetuhoiset hyppivät bentsi-hyppyjä kuminauhut nilkoissa roiskuen. Onneksi ajoimme moisen turistiryssän ohi. Upea kohde siellä olisi ollut myös serpentiinimutkia sisältävä tie ylös Halti-tunturin juureen. Tuo patikointia vaativa kohde säästy toiseen kertaan. Sitten jos Norja lahjoittaa Haltin huipun Suomelle.

Näillä osuuksilla tie kiemurtelee pitkin vuonojen rantoja ja ihailimme maisemia ja säätä. Ajoimme tien mantereen puoleista reunaa, joten emme pelänneet laisinkaan putoamista mereen. Vastaantulevat rekat sopivat kuin ihmeen kautta sivuuttamaan meidät, vaikka suljin silmät ajaessa monta kertaa. Takaa tulevat päästin ohi suosiolla väistäen levikkeille. Ohitimme vuonon kapeikon Sørstraumenissa, jossa vuorovesivirta oli hyvin vuolas. Sen ihailussa ei viivytelty. Paikalla kun ei ollut mitään levikettä mihin pysähtyä.

Sitten lisäsimme vauhtia, sillä tavoitteena oli Kvaløya ja valaat. Jätimme käyttämättä mahdollisuudet kiikaroida Øksfjord-jäätikön jäätikkövirtoja Isfjorden- ja Øksfjorden-vuonoilta ja kiiruhdimme Altan ohi (pientä) ylinopeutta ja ylängön kautta Kvalsundiin, taajaman ohi ja sitten sillan yli vanhan tien levikkeelle, jonne leiriydyimme. Ja keitimme kahvit.

Sama suojaisa seurantapaikka kuin edellisenä kesänä. Ihan lähellä rantaa.

Taas alkoi tähytys. Vuorottelimme kiikaroinnissa, rouva puoli tuntia ja minä kokonaisen vartin, jne. Viimein tärppäsi. Senja-saaren kupeessa kulki moottorialus ja sitä seuraamaan ilmestyi parvi nopeita delfiinejä. Ne olivat paljon vilkkaampia kuin aiemmin nähdyt pyöriäiset, liikkuiivat nopeammin ja kohosivat vedestä selvästi ylemmäksi ja vauhdilla.

Ilmahyppyjä emme sentään nähneet. Delfiinien leuassa ja kyljissä oli selvästi erottuvia vaaleita alueita ja varmistimme jälkikäteen ne valkokuonodelfiineiksi. Jo viides valaslaji jonka olemme nähneet Pohjois-Norjassa. Kovin etäällä ne kuitenkin olivat.

Taustalla Senjan saari

Oli loistava sää. Lämpötila reilut 20 astetta ja virkistävä, leppoisa tuuli. Sekä keho että mieli lepäsivät. Olimme oikeassa paikassa oikeaan aikaan. Se oli kuin taikaa.

Aamulla jatkoimme silmät levänneinä tähytämistä, kun lähivuonoon tuli pikkuparvi pyöriäisiä. Kylläpä olivat sukkelia veitikoita. Lienevät olleet aamupalalla, kun eivät ryhtyneet leikkimään, vaan puuhasivat kalastuksen kanssa edestakaisin kalaparvessa liikuscellen.

Lähdimme riittävästi pyöriäisiä seurattuamme ja toisen kahvimukillisen jälkeen ajelemaan kohti kuulua kansallista matkailureittiä Havøysundiin.

Tien alkupää löytyi ja heti kohta kääntyvän risteyksen ja hiekkadyynien jälkeen tulimme vuonon rantaan ja alkoi erittäin näyttävä liuskeinen kallio torneineen ja kuutioineen.

Nyt kännykän kameralle oli käyttöä ja ilman roaming maksuja, sillä ottamani kuvat pakkautuivat kännykän pikkuruiselle lisäkortille ja toin ne sillä kotiin.

Kiirehän niillä ei ollut. Rouva keräsi tien penkalta puutarhaansa komean liuskekiven ja minä pari kivenmurikkaa lisää kiukaaseen.

Tie kapeni ja kapeni. Se oli tehty ihan liian pitkääsi savolaiseen tapaan, eikä mahtunut olemaan suorana. Tie Tuonne, tänne, ylös, alas, tundralle, vuonolle, jne.

Todella jännittävä ja upea tie. Pelottavuuteen ei tarvittu sumua ja sadetta.

Kuvassa ylängön sinisiä lampia vaihteluksi turkoosiin mereen. Kannatti ehdottomasti ajaa Jäämeren ääreen Havøysundiin. Ja takaisin. Varovasti.

Havøysundin taajama oli omanlaisensa. Pidin siitä. Tiiviisti rakennettu, harjakattoisia taloja, keskenään erilaisia, mutta kuitenkin niin samanlaisia. Puuta säästään tehtyjä. Päivä oli paikkakunnalla kesän lämpimin, helteinen ja sen huomasi ihmisten iloisuudessa, eloisuudessa ja hymyissä. Kohteliaisuudessa.

Päivä oli niin valoisa, että kuvakin ylivalottui. Tähän kuvaan tiivistyi kaikki oleellinen puuttomasta pohjoisnorjalaisesta taajamasta: satama veneineen, kirkko ja harjakattoiset rakennukset.

Paluumatkalle oli kuitenkin lähdeittävä, koska tie päättyi sinne. Tulomatka tuntui tutulta ja kuitenkin erilaiselta. Sinne oli jännittävää mennä ja sieltä oli jännää tulla pois. Pohjois-Norjan upeinta tietä.

Matkalla näkyi valtameren pohjukoissa myös ihmisen jälkiä. Erään lahdelman ranta oli täynnä rojua, mereltä kulkeutunutta tai maalta kipattua. Meiltä ihmisiltä. Siis muilta.

Menimme takaisin maisematien alkupäähän komeiden liuskekallioiden kylkeen tilavalle P-alueelle ja asetuimme taloksi. Siis istuimme ulos pöydän ääreen kahville.

Istuin kenttätuolissa sortseissa ja nautin olostani kiikarit edessäni pöydällä. Meren pinta oli kuvioinen, osassa pientä aallokkoa ja osa täysin tyyntä. Selkälokki lensi vaivattomasti ylitse, merimetso tasaisesti lähellä merenpintaa.

Yönseuduksi ei ennustettu tuulta ja sadetta vaan kaunista ja lämmintä säätä edelleen, joten leirydyimme avoimeen niemen nokkaan. Olimme ajaneet lähes koko päivän eikä tämän karumpaa ja kauniimpaa paikkaa maailmassa ole. Paitsi kotona.

Ykskaks Rouva huudahti, valaita! Tuolla pikku saaresta vasemmalle tyynessä kohdassa on valaita. Kyllä, yhdellä oli valtavan korkea selkäevä, toisella sellainen rennomman oloinen, kolmannella pieni ja terävä, ehkä kuusi valasta, osa pinnassa, osa sukelluksissa. Ne myös liikkuvat terävästi, mustavalkeita, ne olivat miekkavalaita. Viimeistään nyt aiemmin puheena ollut uintireissu viereisellä hiekkarannalla sai jäädä. Miekkavalaiden suunnassa oleva kalastajan vene näytti pienemmältä kuin suurin noista valaista.

Juuri tällaista olimme tulleet katsomaan tänne, lähes kahden tuhannen kilometrin matkan. Valaita.

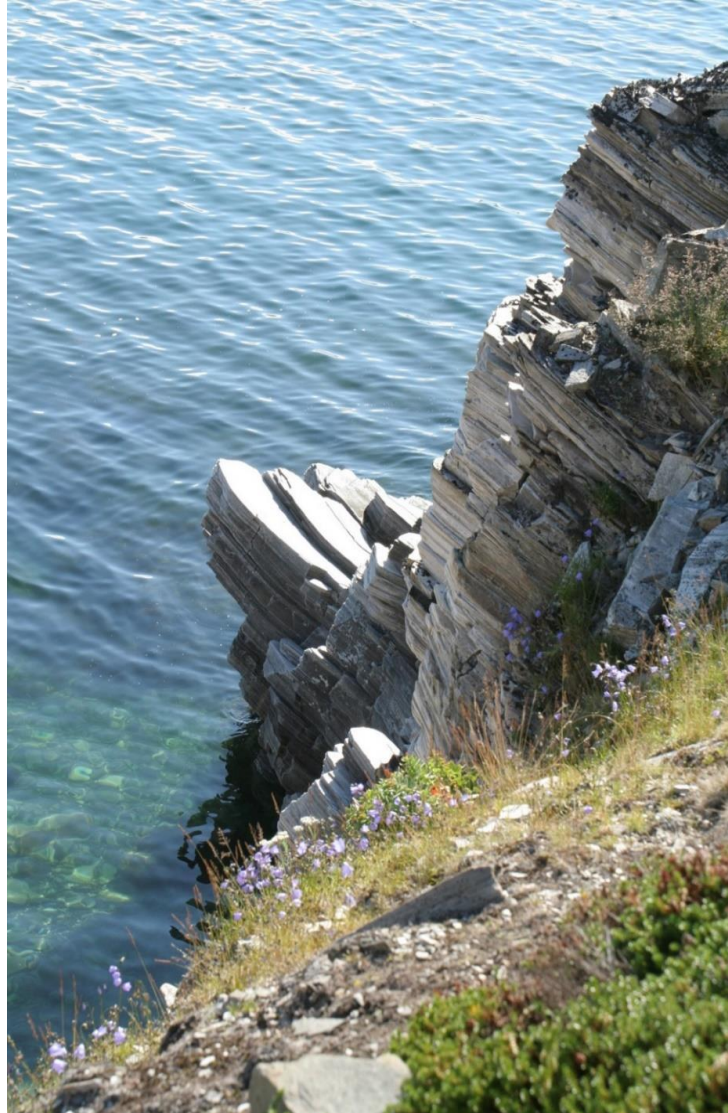
Myöhemmin kun Rouva oli kävelyttämässä Sepeä, näin aivan lähellä rantapenkan vieressä kaksi delfiiniä molahtavan pinnassa. Taisivat olla kalassa. Ne hävisivät saman tien pinnan alle. Olisipa Rouva ollut paikalla. Lähdin kävelemään hitaasti hänen peräänsä kurkkien tiheästi merelle. Nyt olisi kerrottavaa.

Hänkin oli havainnut pyöriäiset. Myös koira oli havahtunut ja noussut kaidetta vasten, kun alhaalta kuului puhallusääni

Huikkea, olen kuullut pyöriäisen puhalluksen, Rouva kertoi haltioissaan.

Päivällä lämpötila oli noussut kuin päiväntasaajalla. Ja yö oli reissun kuumin. Veri kiersi suonissa ja valaat vilahtelivat silmissä. Piehtaroiimme petissä ja toivoimme navakkaa pohjoistuulta helpottamaan oloa. Mutta ei, oli tyyntä kuin vain Jäämeren rannalla voi olla.

Lähdimme hellettä pakoon puoliltapäivin, kun mittari kohosi taas hellelukemiin ja intensiivinen kiikarointi ja valvominen olivat vieneet voimat. Nyt istuminen autossa tuntuikin jo ihan hyvälle. Avoimista ikkunoista puhalsi vilvoittava ilmavirta. Sitten autoomme edellisenä päivänä kotiutunut kotisirkka paljastui etujarrun ääntelyksi. Jarrupalat sirittivät ja koko levyppyörä kuumeni. Sitä enemmän mitä kovempaa ajoi.

Lepäilimme yönseudun Porsanger-vuonon rannoilla Tabburnesin matalikoilla. Ja vierailimme Tabburnes-luontotalossa. Pohjoisen huonon myyrävuoden vuoksi ei pesiviä piekanoita ollut.

Ja kävimme ”uimassa” Jäämeren laskuvesilammikossa.

Poistuimme kotimaahan tuolta tietöiden runtelemasta Pohjois-Norjasta lyhintä mahdollista tietä välttämällä jarruttelua. Norjan suunnitelluista kohteista käymättä jäivät enää vain Pyssyjoen matalikot ja Silfars-kanjoni.

Norjassa oli koko ajatun matkan tietyöpätkiä käynnissä ja tärinää ja pölyä, nopeusrajoituksia sekä kaiteettomia osuuksia. Öljyvaltio oli nykyaikaistamassa E6 valtatieä ilmeisesti itäisimpään Norjaan Kirkkoniemelle asti. Moni hienempi matkailuauto ajoi huomattavan hitaasti tietyöosuudet, mutta me emme jääneet taakse pölyyn. Meillä pahviset kertakäyttöastiat kestivät nimittäin kilisemättä epätasaisuuksia päinvastoin kuin heidän porsliinit ja viinilasit.

Laksselfissä käännyimme kotia kohti. Myös tuolla maantiesuudella oli komeita, vaikkakin erinäköisiä maisemia. Nyt jo pohjoisen metsäisiä.

Tie kulki pitkään korkealla harjanteella.

Norjalaisia hirvaita

Karigasniemen tullissa ei ollut taaskaan tullimiehiä, ehkä lomalla, eikä Norjalla ollut edes tulliasemaa. Ajoimme ohi Suomen puolelle ja ohitettiin lähes huomaamaton Karigasniemi. Kylä levittäytyy nimittäin Teno-jokivarren suunnassa, ei sisämaahan päin.

Viimein pääsimme jaloittelemaan ja jäähdyttämään jarrulevyä Sulaojalle, Kevon kansallispuiston info/P-paikalle. Kiersimme lähteen ympäri kiertävän luontopolun rappuja ylös alas ja saimme palkaksi pullollisen raikasta juomavettä.

Sulaojan lähde muodosti lammen hiekkatörmien välissä ja siitä syntyi vuolas puro. Opastaulun mukaan se oli Suomen tuottoisin lähde, virtaama jopa 4000 litraa sekunnissa.

Nyt edessä olikin sitten rauhallinen ajelu kotiin Lappia katsellen. Sää jatkui helteisenä ja vauhdikas ajo kuumensi jarrua ja suljettua ohjaamo. Nopeus siis alas ja sivuikkunat samoin, sillä aurinko paistoi vasten. Aikainen lähtö aamulla lisäsi sekä keskinopeutta että ajettua matkaa merkittävästi.

Yöpaikaksi oli suunniteltu Tanhuavaaran näköalapaikkaa, mutta tiellä oli puomi ja jopa kaksi riippulukkoa. Joku pettynyt lienee laittanut sen toisen. Ei kun takaisin päin, ei täältä heti lähdetä. Muutama kilometri aiemmin oli ollut Ukonjärven rannassa vapaata tilaa levikkeellä komeiden käkkyrämäntyjen varjossa. Kivikkoinen järvi oli komea näin läheltäkin katsoen.

Seuraavana päivänä oli sitten reissun pisimmän ajopäivän vuoro. Valitsimme paluureitiksi Kuusamon kautta kulkevan valtatie viiden, koska tiesimme viitostien pinnoitteen olevan hyvässä kunnossa eikä tietöitä olisi ennen Kuopiota. Aina eksoottiset porot olivat oppineet edelliskesän jälkeen kulkemaan tien pientareilla. Upeat Kuusamon ja Posion alueiden hyvät kohteet jäivät taas käymättä pelätessämme jarrujen pysäyttävän matkanteon kokonaan.

Kuusamon sekä pohjois- että eteläpuolella oli P-paikkoja tiheään. Levähdimme muutamassa niissä päivänmittaan, mutta tavoite oli Ämmänsaaren uimaranta illanistujaisiin. Pysäköintikielto rajoitti siellä yöpymistä, mutta ei sentään iltaintia. Jatkoimme etelään kymmenkunta kilometriä ja sieltä löytyi kulkijalle lepopaikka ilta-aurinkoisen lammen rannalta.

Olimme tottuneet Pohjois-Norjassa, ettei hyttysiä ole ja täällä oli sama juttu. Kuumuus ja aurinko pitivät vähälukuiset pirulaiset piilossa. Koko kaksipäiväisen paluumatkan aikana Lapissa tavattiin vain pari hyttystä ja oli sääli hätistellä ja sitten tappaa noin vähäiset pois. Olisi pitänyt vain ruokkia nälkäisiä, mutta mitäs etelän huitoja tavoilleen voi. Eikä täällä ollut myöskään mäkäräisiä kuten käsivarren suunnalla. Hyvä Kuusamo.

Vaikuttava tilataideteos Hiljainen kansa, seiso! selk? suorana uusiovaatteissaan. K?r?ttely? el?v?itti my?s pikainen suop?ll? havainto.

Vasten aurinkoa ajettavalle matkalle virittelin kojetaulun alaosaan aurinkosuojaa niin, ett? se suojasi reisi? ja alavatsaa suoralta auringonpaisteelta.

N?in hyv? s?t? emme olisi toivoneet. Kyll? ihmiselle 20 astetta on sopiva l?mp?tila. Silloin saa verhota kehonsa kevyill? vaatteilla ja suojata ihonsa auringolta ja tuulelta.

T?m? oli jo kolmas kes? per?kk?in, kun s?e oli pohjoisessa k?ydess?mme liian kuuma. Varsinkin ajomakalla etel?n. Edes vilvoittavaa sadetta emme saaneet t?ll? reilun viikon mittaisella lomareissulla. Seuraavalla kerralla odottelen s?eennusteesta myrskyist? ja vilpoista s?t? ennen l?ht?e?. Silloin seurataan tyynien merenlahtien sijaan aaltoja, tyrskyj? ja kuunnellaan myrskytuulen ulinaa ja vinkunaa ja seurataan lintujen taiturointia tuulessa. Katsellaan kallioiden suojassa enemm? tunturikasvillisuutta ja geologisia ihmeit?.

Jarrun laahaamisesta selvittiin onneksi pelk?ll? s?ik?hdyksell?. Kuten my?s remonttilaskusta lomabudjettia ylitt?m?tt??. Eik? takapy?r?n kova jys?hdys menomatalla vaurioittanut mit?n?

Lis?ys. WeatherOnline -s?eennuste on pit?nyt eritt?in hyvin paikkansa Pohjois-Norjassa hein?kuun lopusta elokuun puoleenv?liin reissujemme aikaan. Ainakin ennusteiden luvatussa Altaan kaunista ja l?mmint? s?t?e?.